

# Samenleven naar Frans recht

Sinds kort erkent Frankrijk buitenlandse samenlevingsvormen. Het is de vraag of ons samenlevingscontract daaronder valt.

| TEKST Ton Steinz

Tot voor kort erkende Frankrijk geen enkele buitenlandse samenlevingsvorm en versperde zij voor buitenlanders in principe de weg om een Frans geregistreerd partnerschap – PACS – aan te gaan. Daarvoor moet men namelijk in Frankrijk wonen en niet elders een samenlevingsvorm zijn aangegaan. Vaak moesten buitenlanders eerst hun bestaande partnerschap ontbinden om daarna een PACS te kunnen afsluiten. Want dat biedt veel voordeel. Zo wordt bij de langstlevende partner met een PACS geen successierecht geheven. Zonder PACS is het tarief 60 procent.

De laatste jaren is hiertegen in toenemende mate weerstand ontstaan. Daarbij werd een beroep gedaan op de non-discriminatiebepalingen van diverse verdragen en op het vrije verkeer van personen binnen de EU. De laatste minister van justitie, Rachida Dati, zei vorig jaar nog dat zij het probleem wel kende, maar er geen prioriteit aan gaf. Uiteindelijk voerden (Euro)parlementariërs en vele anderen de druk zo op dat er vanaf 13 mei 2009 een erkenningsregeling van kracht is geworden (art. 515-7 CC). Dit stelt dat de wijze waarop een geregistreerd partnerschap wordt aangegaan en ontbonden, wordt beheerst door de bepalingen van de staat van de autoriteit die tot registratie is overgegaan. Kernwoorden hierbij zijn dat het om een geregistreerd partnerschap moet gaan en dat er in het betreffende buitenland een autoriteit of instantie moet bestaan die het heeft geregistreerd.

## ERKENNING

Ons geregistreerd partnerschap voldoet aan deze voorwaarden, zodat dit nu in Frankrijk wordt erkend. De vraag is echter of ons samenlevingscontract onder de erkenning valt. De hobbels die hierbij genomen moeten worden, komen voornamelijk voort uit het feit dat ons notariaat – bij gebreke van een wettelijke regeling – al in de jaren zeventig de taak op zich nam om de inmiddels vele niet-huwelijkse samenlevingsverhoudingen te formaliseren. Men koos daartoe de weg van het redigeren en sluiten van contracten, dus een oplossing vanuit het verbintenissenrecht. Enige wijziging van de burgerlijke staat van de betrokkenen was hierbij

niet aan de orde. De contracten boden echter soelaas en omdat deze ook fiscaal werden gefaciliteerd, verviel de noodzaak van een wettelijke verankering. In het buitenland kwam dit proces veel later op gang, maar daar kreeg het wel meteen een wettelijke basis, inclusief een formele registratie en een gewijzigde burgerlijke staat.

## NOTARIEEL DEPOT

De crux zal hem niet zozeer in het woord ‘geregistreerd partnerschap’ zitten – daaronder kan veel vallen – maar in de vraag of het depot van het contract in de minuten van een notaris als een registratie door een autoriteit of instantie kan worden beschouwd. Het lijkt er op dat in de zin van het artikel slechts instanties als de burgerlijke stand worden bedoeld. Het notariële depot is hiervoor wellicht te licht. Anderzijds moet iedere notaris al hetgeen bij een overlijden van kracht wordt, laten registreren bij het Centraal Testamentenregister. Dit is een instituut van het ministerie van Justitie – en dus van de overheid – waarin naast testamenten ook samenlevingscontracten worden geregistreerd indien deze een verblijfsbeding bevatten. Aldus zouden deze contracten kunnen vallen onder de eis dat zij bij een Nederlandse autoriteit zijn geregistreerd, met als gevolg een erkenning als PACS in Frankrijk.

De nieuwe Franse minister van Justitie, Michèle Alliot-Marie werkt nu aan een instructie op het wetsartikel. Deze zal ook duidelijkheid kunnen geven over de beoordeling van het Nederlandse samenlevingscontract. Een conclusie die nu al kan worden getrokken, is dat – mede omdat menig buitenland soortgelijke erkennings-eisen als Frankrijk stelt – in ons land serieus overwogen moet worden om aan niet-huwelijkse samenlevingsvormen alsnog een wettelijke basis te geven, inclusief een meer formele registratie. Dit om het toenemend aantal Nederlanders met bezittingen in het buitenland te vrijwaren voor onnodige problemen en lasten. Op ons samenlevingscontract is inmiddels de wet van de remmende voorsprong van toepassing en dat zou ontzenuwd moeten worden. ■

*Ton Steinz is advocaat te Laren (NH) en beoefent het Franse recht.*